

Referat af FFD's Generalforsamling Egmonthøjskolen 1. november 2023

Punkt 1 – Valg af dirigenter

Bestyrelsen indstiller

Hans Christian Nielsen, Roskilde Festival Højskole

Mette Dyrberg Christensen, Brande Højskole

Begge blev valgt.

Dirigenterne konkluderer, at Generalforsamlingen er rettidig indkaldt og i overensstemmelse med vedtægterne. Indkaldelsen er sendt til skoler og personlige medlemmer den 21/sept.

Punkt 2 - Bestyrelsens beretning forlægges til godkendelse *v/ formand Lisbeth Trinskjær*

Der er nogen, der skal turde drømme på fællesskabets vegne. Der er nogen, der skal skabe rum for forestillinger om en fremtid, man som ung kan glæde sig til. Håb man kan gribe. Ambitioner, der tager livtag med tidens alvor, men som samtidigt er fællesskabsfortællinger, man kan lægge sit liv ind i.

Måske er de nogen, os?

Fra højskolernes tidlige begyndelse, var en af vores vigtigste bidrag at etablere nationen som et følelsesmæssigt fællesskab. Et fællesskab, hvor sangene, foredragene og de store fortællinger var med til at forvandle almuen til et folk. Et folk, der tog ansvaret og opgaven på sig.

Grundtvig var, som mange ved, skeptisk overfor om folket kunne vokse med ansvaret. Om almuen kunne nå at blive oplyst nok, til at blive det han kaldte "kloge og nådige herrer". Ludvig Schrøder beskrev i 1860, efter at have besøgt Kresten Kold hvordan det ideal kunne se ud, nemlig: "at kunne tale med mennesker på en sådan måde, at det vækker noget i dem" -

Og hvorfor støver jeg så disse gamle citater af, i en beretning for en skoleform som skal navigere i 2023? For en højskole i tiden?

Det gør jeg, fordi de fleste fællesskabsfortællinger i vores tid, er funderet i den alvor, vi er omgivet af. Og det har måske ret alvorlige følger?

Hvis fællesskabsforestillingerne på Grundtvigs tid kunne udgøre det brændstof, som levendegjorde nationalstaten, og gav ambitionen krop. Hvis fortællingerne kunne aktivere forstand, kundskaber, egenskaber, erkendelser, følelser og fantasi, sådan som Ove Korsgaard har gengivet det i sin nye bog "Højskoler for folket" – og hvis de kunne animere folket til at lægge deres liv ind i ambitionen. Så er det vel også sådan de virker nu?

Derfor er det måske heller ikke overraskende, at frygten og mistrivlsen presser sig på netop nu, hvor de fleste fortællinger er tunge og mørke?

For hvad sker der med vores mindset, hvis fortællingen om klodens klimamæssige undergang, om uigenkaldeligt tab af biodiversitet og om autokratiernes fremmarch, og demokratiernes tilbageslag kloden rundt, hænger uundgåeligt over os og tilværelsen? Det, som højskolelærer på Silkeborg Højskole, Christian Hjortkjær har kaldt "Dommedag hver dag"...

Jeg elsker at højskoleeleverne både omfavner glæden og alvoren, på deres højskoleophold. Vi ved, at mange af højskolesangbogens nye tilføjelser, bla. af Dy Plambeck, Marianne Søgaard, Naja Marie Aidt, Janne Mark og Sara Grabow, er sange med alvor som omdrejningspunkt. Sange om klima, uvished, sorg, skilsmisser, utilstrækkelighed og tab. Og vi ved, at højskoleeleverne elsker at synge dem. Fordi vi tager alvoren alvorligt. Men de synger også om kærlighed, håb, længsel og naturens uendelige rigdom.

Vi ved, at det, som Thue Kjærhus på Rønshoved Højskole for nyligt har kaldt: "højskolernes ritualiseret dagligdag", - og som Johan Borups forstander Bjørn Bredal har kastet lys på i sin bog "Du er bestået!" – den ritualiserede dagligdag, måltiderne, morgensamling, undervisning, sang, hjemmebag og samtaler – på forudsigelige tidspunkter, på forudsigelige måder - skaber et tiltrængt fristed, et åndehul – med plads til at tænke, og til at søge mening.

Siden februar sidste år har krigen i Ukraine kostet liv, land og håb. På højskoler landet over, har danske højskolelever delt hverdag med unge ukrainere, og nogle af de unge russere der lever i eksil. Ca. 30 unge stipendiemodtagere har vi nu pr. semester., som deler fortrolighed og venskaber, præcis som alle de andre højskoleelever. Men som bagefter skal hjem og i krig, eller hjem og samle stumperne op af det der bliver tilbage.

Engagement i højskoleeleverne, og i samfundet, bliver ind imellem sat op som modsætninger. Ofte med den pointe, at vi som højskoler skal koncentrere kræfterne om dem vi har højskole FOR – altså eleverne - og bruge færre kræfter på det samfund eleverne er omgivet af. Om det billede henter næring i Løgstrups beskrivelse af højskolerne fra 1961, som jeg nyligt genfandt, i Grundtvigsk Forums jubilæumsårsrødmateriale, kan jeg kun gisne om, men Løgstrup sagde dengang:

"Folkehøjskolernes ophavsmænd søgte ikke at bidrage til bondens rejsning og demokratiets befæstelse ved at udarbejde og udlevere en ideologisk færdig livs- og verdensanskuelse. Men til løsningen af de opgaver, mødte de op med den historisk poetiske skoles universelle syn på menneskelivet, der også kunne bestå og være vejledende, når nye tiders nye opgaver skulle løses".

Altså, at højskolen bidrog i tiden, men også ved at hæve sig op over den. Tiden.

Jeg læser ikke ambitionen sådan at højskolerne "skal skærme sig selv eller eleverne MOD tiden". Vi skal byde ind i tiden. Byde ind med det højskolerne SELV er. Det vi SELV insisterer på værdien af. Og på den måde, ruste højskoleeleverne til at præge den tid, der kommer.

At engagere os i eleverne og i samfundet er ikke hinandens modsætninger. Det hænger uløseligt sammen.

Når for eksempel unges trivsel udvikler sig så alvorligt som vi er vidne til nu, er der grund til selvransagelse i hele samfundet. Mange (ikke mindst politikere) vil gerne tale om børn og unges individuelle skærmforbrug og sociale mediers betydning. Og selvfølgelig er skærmens indtog ikke uden betydning. Men nu lader der endelig til at være plads til at erkende, at mistrivsel og oplevelsen af pres også har strukturelle årsager, som ikke handler om teknologi.

Regeringen har nedsat en trivselskommission til at analysere situationen, komme tættere på hvad mistrivsel handler om – og til at komme med anbefalinger til at styrke trivsel hos danske børn og unge. Krogerup Højskoles forstander Rasmus Meyer er sat i spidsen for arbejdet.

Vi vil bistå med al den viden og erfaring vi som skoleform kan mønstre. For måske er der noget i vores didaktik, i vores tilgang til eleverne og i vores pædagogik der kan forklare vores meget lave frafald, og vores

elevs meget høje trivsel. Noget, som handler om mere end fravær af undervisningsmål og karakterer? Det skal vi tale om, sammen med Rasmus Meyer i morgen formiddag.

Frem mod årsmødet 2024, skal vi drøfte skoleformens fælles fortællinger, og sigtepunkter, for de kommende år. Jeg vil derfor nu folde 3 felter af vores arbejde ud, som vi gerne vil drøfte og som vi tænker er centrale. Jeg vil slutte hvert afsnit med at formulere det der kunne blive begyndelsen på arbejdet med at definere en fælles ambition for det arbejde.

Folkestyre

Det danske folkestyre har det bedre end mange andre demokratier i verden. Men udfordringer og pres vokser, også på det danske demokrati. Der er stor vilje til at bidrage med løsninger, i partier, i medier, hos folketingsmedlemmer og i civilsamfundet. Men kompleksiteten stiger, partiernes medlemstilslutning falder, befolkningens tillid vakler, selvom det politiske ofte er meget mere kompetent end sit rygte.

Jeg fornemmer, at vi også kan spore en faldende tilslutning til det politiske på vores skoler. Ikke fordi højskoleelever og alle andre unge, ikke interesserer sig for, og er vidende om, politiske emner. For det er de. Men fordi der er en stærk metaltræthed i forhold til spin, og den taktiske del af det politiske.

Det er der måske i virkeligheden hos os alle sammen?

Når jeg lytter til samtaler imellem partierne, medierne, forskerne og civilsamfundet, har jeg det som om, vi er midt i et kæmpe "Game-of-chicken". Alle kender banen. Der er ret stor enighed om hvad der er brug for. Men ingen tør blinke først. For tilliden til befolkningen slår også revner. Tilliden til, at ærlighed belønnes. Tilliden til at vi som befolkning ikke fristes af de populistiske løsninger. At vi IKKE belønner de politiske kræfter, der hellere vil splitte, end samle. De som hellere vil garantere store vælgergruppers privilegier og livsstil, end at være ærlige om hvilke valg vi som kollektiv må træffe.

I den debat som oftest foregår i mindre og lukkede rum, ringer Grundtvigs bekymring om "pøbel-vælde" i mine ører. Og jeg er lidt rystet over den vigende politiske tillid til befolkningen. For tillid må gå begge veje, og jeg kan næsten ikke rumme den tanke, at det politiske ikke tør agere oprigtigt overfor befolkningen, af frygt for at miste magt. Af frygt for gule veste.

Højskolernes rolle i den demokratiske dannelse har sjældent været vigtigere, i nyere tid. Og måske er det præcis OS, der kan skabe de møder imellem unge, modne voksne og folkevalgte, som kan genetablere tilliden til folkestyret, og til hinanden?

Mange af jer var under valgkampen som startede sidst vi var samlet til årsmøde, værter for sådanne møder. Og TAK for det! Det var vigtigt, og værdifuldt. Og højt værdsat, ikke mindst af de politiske kandidater der deltog.

Men måske er det folkelige politiske møde imellem valgene ved at blive endnu vigtigere?

Måske er vi præcis dem, der har så høj tillid i befolkningen at vi kan være troværdige værter, og som samtidigt kan insistere på samtaleformer, der får det ideologiske til at stå stærkt, uden at det bliver overskygget af spin og taktik?

Måske kan vi bidrage til at genoprette tilliden til politik? Og politikens tillid til folket?

Vi foreslår at:

Vi som skoleform i arbejdet med demokratisk dannelse, styrker vores fokus på at inspirere til at tage ansvar og til demokratisk deltagelse

Fordi Højskolerne kan bidrage til at genoprette tilliden til og i politik. Og fordi engagement i det danske folkestyre er meget mere end taburetter på Christiansborg. Fx at præge de forpligtende fællesskaber i det betydningsfulde danske civilsamfund.

Grøn omstilling

Magtesløsheden vokser, når naturen raser med ubeskrivelige kræfter der langt overstiger vores egne. Magtesløsheden vokser, når vi erkender hvor mikroskopisk et bidrag vores personlige livsvalg er i den store globale balance.

Med klimaforandringerne følger der et kæmpe element af kontroltab.

Det er populært for tiden at sige, at unge ikke er ligeså optaget af klimaforandringer som de har været. Det er ikke rigtigt.

- Undersøgelser viser, at hele befolkningen er klar over alvoren.
- 36% af danske unge identificerer i en ny global survey klimaforandringer som den altoverskyggende kilde til frygt for fremtiden.
- 54% af danske unge erklærer sig villige til helt at undgå at køre bil
- Hver fjerde unge kvinder overvejer ikke at få børn, pga. klimakrisen. 30% af alle unge, er villige til at få færre børn, for ikke at bidrage til klimaforandringerne

Selvom vi alle sammen er langt fra at kunne leve op til idealet. Selvom vi vælger at drikke vin som transporteres fra den anden side af klode, flyver på ferie, spiser oksekød engang imellem og glemmer at slukke lyset – så er bevidstheden høj og handlingerne mange. Og alligevel føler man sig lille.

Stort set alle højskoler arbejder med bæredygtighed. Enormt kvalificeret. Nogle af jer har gjort det meget længe. Flere af jer har allerede indsatser som nu styrkes af de ressourcer vi har indgået aftale med Nordafonden om. Og flere vil få det, i tiden der kommer. Det er vigtigt, at vi har gode muskler der.

Bæredygtige indsatser er ikke længere noget særligt eller ekstra. Det er en tilgang til alting. En tilgang som højskoleeleverne prægnes med – og som de selv får til at vokse - i den "ritualiserede dagligdag" de lever i, sammen med os. Grønne måltider, genbrug af materialer, bevidsthed om forbrug af vand, mad, tøj & energi.

Men vi står også midt i et kæmpe paradoks.

For selvom de "mikropolitisk handlinger" er mange, ikke mindst med rod i vores skoler – så er det svært at få skabt forbindelsen imellem det mikropolitisk handlinger og de makropolitisk niveau. Mellem det nære og det fælles. At få løftet bæredygtighed som disciplin fra det individuelle til det kollektive.

Men det er præcis når det kollektive hensyn, kan begrænse den enkeltes frihed, at det bliver svært, og måske farligt. Det er svært at mønstre en varmere politisk kartoffel, end netop den bevægelse. Samtidigt har vi som samfund, en kæmpe opgave i at undgå at polarisere befolkningen.

Vores statsminister sagde i august:

"Jeg kommer ikke til på noget tidspunkt som statsminister at diktere eller anbefale, eller på nogen som helst anden måde at gå ind i hvad danskerne skal spise".

Hun tilføjede siden, at hun selv spiser mindre kød end før.

Klimaminister Lars Aagaard kom i kølvandet på den udtalelse også i august for skade at sige at vi skal have en klimapolitik som 80% af befolkningen kan se sig selv i. Det kan godt virke som en slags dødvande.

Frygten for gule veste, og anti-klima-bevægelser er stærk i Regeringen. Ingen vil diktere forandring. Men måske er det heller ikke det der er brug for, i et oplyst og frit folkestyre, funderet på en ansvarlig befolkning? Måske kan den befolkning faktisk godt inspirere hinanden. Måske mener den befolkning ikke at

livets mening kan reduceres til vækst, forbrug og egen komfort? Og måske kan den faktisk mønstre et medansvar for fremtiden, der rækker langt ud over os selv?

Vi foreslår at vi som skoleform:

Vi arbejder på at bygge bro imellem de mikropolitiske klimahandlinger og det makropolitiske.

- Fordi apati, resignation og handlingslammelse bedøver det myndige menneske. Og fordi naturen er vidunderlig rig, men også en brutal herre, når klodens balancer forskydes.

Højskolernes mangfoldighed / elevgrundlag

Vi har i skoleformen haft en stigende elevtilgang på vores lange kurser igennem snart 15 år. Med en ekstra stærk søgning i perioden med corona. Elevtilgangen jævner sig ud nu. Og selvom det var præcist, hvad vi selv forudsagde, da ministeriet fik nervøse trækninger, da elevtallet begyndte at stige i voldsomt, er det alligevel noget andet nu, hvor det er en realitet.

Vi vil som bestyrelse foreslå en massiv satsning på skoleformens samlede elevrekruttering af den gruppe unge, der primært befolker højskolerne, oveni den indsats vi almindeligvis har. Vi har brug for at sikre et solidt kendskab til skoleformen og en stærk søgning, inden faldet i ungdomsårgangene om ca. 4 år sætter ind.

Samtidigt er vi nysgerrige på den forandring i alderssammensætningen, vi oplever netop nu. Flere elever midt og sidst i 20'erne, pit-stoppere og unge som søger højskolerne, også efter endt uddannelse. Hvad handler det om? hvad betyder det? Og hvad er perspektiverne i den tendens?

Samtidig har vi Ca. 37.000 ældre og modne voksne, der befolker Højskolernes korte kurser – med seniorhøjskolerne som den største leverandør. Vores korte kurser repræsenterer en helt enorm berøringsflade med en aktiv, medlevende og ambitiøs senior-generation, som langt fra er færdige med at lære og præge. De er sultne på det, højskole er, og er samtidig den mest magtfulde vælgergruppe overhovedet.

Mit spørgsmål til os er: Hvad er vores ambition for deres demokratiske dannelse? For deres tilgang til at leve en bæredygtig tilværelse? Er man dannet færdigt, når man er over 50? Eller kunne vores tillid til deres ansvarlighed tåle en opgradering?

I foråret førte en tidligere højskoleelev en kampagne på sociale medier under overskriften: ”Betal for at blive diskrimineret – tag på højskole!”. Et budskab baseret på hans speciale på sociologi. Hvor 14 tidligere højskolelever, med minoritetsbaggrund havde bidraget. Alle havde de oplevet diskrimination på deres højskoleophold, og kun 4 ud af 14 ville anbefale andre unge med minoritetsbaggrund at tage på højskole. Et budskab han havde lejlighed til at gentage på en stor P3 Debat for nyligt, flankeret af vores kulturminister. Flere elevforeninger har inviteret ham til at tale ved deres årsmøder.

Vi skal tage kritikken alvorligt. Værdier skal også leveres i praksis. Ingen af os kan udstede garantier imod oplevelser der vil udfordre, støde eller såre, men decideret diskrimination kan IKKE en del af dannelsesrummet. Det tænker jeg ikke, vi er uenige om.

Men kritikken bærer også på et paradoks. Nogle af elevernes oplevelser er fuldkommen indiskutabelt uacceptable, med et hagekors på værelsesdøren som det mest vilde eksempel. Jeg tror, at de færreste af os kunne forestille os, at en sådan episode overhovedet kunne ske på vores skoler. Men når f.eks. højskolesangen opleves fremmedgørende, er det langt mindre enkelt.

For spørgsmålet er, om det, der føles fremmedgørende, skal fjernes helt, så højskolerummet bliver mere neutralt, og mere ens at navigere i for alle? Eller om de unikke højskolemarkører – fællessangen, morgensamlingen, de historiske rødder og designermøblerne præcis er gode kulturkoder at kende, så eleverne får mere ens præmisser til det liv, der kommer efter højskolen.

Ærligt? Der lader til at være ret forskellige opfattelser af det. Ikke mindst hos de minoritetsetniske unge selv. De er, ikke overraskende, lige så forskellige som alle andre unge er.

Vi må spørge os selv, hvordan vi på en gang bevarer den ritualiserede dagligdag og højskolens rødder og samtidigt lykkes med at skabe fællesskaber, hvor mindretallet kan sænke paraderne, så de ikke skal defineres af deres minoritetsmarkører alene. I fællesskaber hvor ingen udskammes for holdninger, der ikke er flertallets. I fællesskaber, hvor vi sammen kan finde en rummelighed, der er elastisk nok til på en gang at tage hensyn, og at give plads.

Der har været mange teorier og meninger om skoleformens elevsammensætning,

De flestes billede, er langt fra realiteten. På trods af tekniske statistiske udfordringer, ved vi nu at højskoleeleverne i ret bred udstrækning spejler befolkningens sammensætning.

Kun to forhold afviger herfra – højskoleelevernes ophav er indkomstmæssigt stillet som de fleste, men deres uddannelsesniveau ER generelt højere end flertallets. Den anden er, at vi langt færre unge med minoritetsetnisk baggrund på vores skoler, end de 20% minoritetsetniske unge vi har i befolkningen.

Det første skyldes, at højskoleelever i høj grad – 75% - selv betaler for deres højskoleophold, og at deres deltagelse derfor er mindre afhængig af deres forældres indkomst. Men det bærer også på en fortælling om, at kendskabet til skoleformens værdi, ikke lever i alle befolkningsgrupper.

Faktum er, at vi i skoleformen HAR unge fra familier med lavere indkomst end flertallet. Vi HAR unge udenfor job og uddannelse på vores skoler. Og vi HAR unge med minoritetsetnisk baggrund. Men de fordeler sig uens på skolerne.

Elevsammensætningen på den enkelte højskole er fuldkommen, helt og aldeles den enkelte højskoles egen sag. Men vi vil som forening gerne bryde nogle af de barrierer der er, for at kunne være "højskole – åben for hele folkets ungdom", som Grundtvig formulerede ambitionen allerede i 1838 i sine Mands Minde foredrag.

Øge kendskabet. Øge adgangen. Øge indsigten i skoleformens værdi.

Ungdomsforskningen og den praksisnære hverdag viser os, at unge i dag, både er privilegiebevidste og har stærke lighedsideal. Jeg ved, at mange af jer mærker det meget konkret, når jeres højskolelever ønsker at dele deres privilegier med andre unge med færre muligheder end dem selv. På mange skoler har den efterspørgsel resulteret i elevfonde, fundraising og indsamlinger, på elevernes initiativ, som skaber økonomisk grundlag for at kunne muliggøre højskole for flere unge. Andre unge, end dem selv.

Vi ved, at højskole iblandt mange andre aftryk på unge, øger muligheden for at påbegynde, genoptage og gennemføre en videregående uddannelse. Et fristende argument for at øge adgangen betragteligt, i en tid hvor ungdomsårgangene er alt for små til at udjævne den stigende gennemsnitslevetid for modne befolkningsgrupper. Men Højskolerne ønsker ikke at byde skoleformen til, som et effektivt instrument i en "hastigheds-dagsorden". Selvom vi med nogen ret kunne sige at "omvejen er genvejen".

Vi er enige om, at uddannelseseffekterne ikke er et argument til staten. Og vi vil i den næste tid se nærmere på, hvordan højskoleelever engagerer sig, i civilsamfund, politik, kultur – og om de skiller sig ud i det ansvar de påtager sig for samfundet som helhed, når højskoleopholdet er forbi.

Men jeg synes, at det er et argument til os selv - altså det her med uddannelseseffekterne. En øget forpligtelse til at række længere ud end vi lykkes med nu. Vi skal sætte lidt flere ord på hvorfor "højskole"

er så dyrebar og vigtig en del af det danske samfund. Vi skal skærme skoleformen mod instrumentalisering og nyttetænkning. Men vi er også forpligtede på at løfte ”skatten” ud over de indviedes rækker.

Veje til større diversitet i skoleformen er ikke bare vigtigt for de unge vi gerne vil have ind. Det er også vigtigt for skoleformen, for de højskoleelever vi allerede har, og for det danske samfund. Derfor sætter vi os for at gøre højskolerne muligt for flere.

Vi foreslår at:

Vi sætter os for at gøre højskole muligt, for de, der endnu ikke kender værdien.

- Testrup Højskole skal ikke være Brande, og Rønshoved Højskole skal ikke være Suhrs. Men vi skylder de, der ikke er vokset op med ideen om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse at stille os der, hvor de kan se os.

TAK

Tak til Vores samarbejdspartnere

- Kulturministeriet, til ministeren, departement & styrelse – for tæt dialog og forbilledligt samarbejde
- Politiske Danmark, for opbakning, over hele det politiske spektrum
- Højskolehistorisk forening og Den frie lærerskole, som vi skal endnu tættere på.
- DGI
- Friskolerne, Peter Bendix og Søren Stein
- Efterskolerne, Torben Vind og Bjarne Lundager Jensen– Det er vigtigt, vi har hinanden.

Tak til FFD’s bestyrelse for et inspirerende og frimodigt samarbejde – sådan skal det være

Til FFDs sekretariat for ild og hjerte

Til Betina Egede for kyndig ledelse af sekretariatet

Og vigtigst af alt - til alle jer i salen her – for flot, og relevant højskole – hver eneste dag - over hele landet. Uden det var der ikke noget.

Afslutning

Højskolerne i Danmark udgør ikke hele verden. Og ambitionerne er høje. Og vores magt og rækkevidde er måske mindre end vi kunne drømme om?

Men der er nogen, der skal turde drømme på fællesskabets vegne. Der er nogen, der skal skabe rum for forestillinger om en fremtid, man som ung kan glæde sig til. Håb man kan gribe. Ambitioner, der tager livtag med vores tids alvor, men som samtidigt er fællesskabsfortællinger, man kan lægge sit liv ind i.

Måske er de nogen, os?

Tusind Tak for ordet.

Debat om bestyrelsens beretning i temagrupper

V/ Jonas Borsø, bestyrelsen

Temaer der diskuteres i grupper: Folkestyre, Grøn omstilling, Højskolernes mangfoldighed, Andet

Debat om bestyrelsens beretning – Plenum

Lisbeth Trinskjær

Jeg vil gentage Marting Lidegaard. Dem der tier samtykker. Jeg læser det sådan, at I vil lægge jeres stemmer ind i de debatter, der ellers er i i løbet af mødet. Jeg vælger at tolke det som en opbakning til det arbejde, vi gør og den linje vi lægger.

Kim Røge, forstander Højskolen Snoghøj

Tak for beretningen. Jeg vil tilkendegive en holdning. Jeg kan dele den erfaring fra Snoghøj Højskole, at vi er en mangfoldig højskole. Nogle af vores elever vil gerne søge en kunstnerisk uddannelse. Vi har også dem, vi kalder sårbare. Det ved jeg ikke, om de er, for de har været udsat for nogle ting, og hvis de var sårbare, var de jo ikke i live. Jeg synes, det er meget vigtigt, at vi holder fokus på, at vi er højskole for alle. Jeg plejer at sige; Mennesket først, diagnosen så. Jeg er oprindeligt uddannet inden for scenekunst og flere af vores lærere er også kunsthistorikere. Vi ved ikke meget om pædagogik, vi er praktikere, vi er mennesker, der møder mennesker. Og vi har stort succes med det. Vores elever bliver hos os. Det er vigtigt, at vi tør være et modstykke til det etablerede offentlige system, hvor man er nødt til at validere, hvad man gør. Vi skal turde være højskole og være frie i vores tilgang til pædagogik og være praktikere. Vi formår at skabe et møde mellem de meget ambitiøse kunstneriske elever. Vi skal vedblive at sige; Mennesket først, diagnosen så.

Jan Hamborg Lundum, viceforstander Silkeborg Højskole

Dont mention the war. Det er jeg glad for, Lisbeth gjorde, da vi startede. Hvor er højskolernes stemme, i forhold til afstandstaging til bombardementerne i Gaza. Billederne bliver siddende på nethinden for de fleste. Der er ingen, der kan holde ud at gennemgå, hvad Hamas gjorde den 7. oktober. Det er svært at se det, der sker lige nu som andet end hævnakt og krigsforbrydelse. Hvordan skal vi reagere som højskole i forhold til de grufuldheder, der sker lige nu. Hvilken stemme skal vi have? Kan vi tillade os at råbe op og sige: "Ingen børn er terrorister, ingen civile skal udsættes for det". Der er ikke noget folk, der kan karakteriseres som "det onde". Kan man sige det uden at være Hamas-tilhænger? Hvor står højskolerne, og hvad skal vi sige. Jeg synes det er svært.

Poul Abildgaard, højskolelærer, Rønne Højskole

Rekruttering af elever. Hvordan kommer vi i kontakt med elever af anden etnisk oprindelse. Grunden til vi måske ikke ser så mange af den gruppe er, at de ikke får den nødvendige opbakning hjemmefra. Derfor skal vi henvende os til de unge selv. Vi oplever, at vi er en studieforberedende linje. Vi har sygepleje, science and technology og business, som fag. Det er ting, der godt kunne henvende sig til den gruppe, men alligevel har vi svært ved at trænge igennem. Måske skulle vi bruge influencere til at få hul på bylden, måske kunne man invitere influencere til et højskoleophold og se, hvad det giver. Vi taler ikke det sprog, de unge taler. De unge er meget ambitiøse og målrettede mennesker. De har måske svært ved at se kreativitet og almen dannelse som noget, der kan give dem noget i deres karriere valg. Er højskolerne blevet for selvfede i vores kommunikation ud ad til?

Caroline Spliid Høgsbro, forstander Krabbesholm Højskole

Lisbeths tale har sat ild i mig, tak for den gode og inspirerende tale. Jeg blev ringet op af en praktikant fra kristeligt Dagblad og bedt om et interview til deres højskoletillæg. Spørgsmålet var: "Hvor stor chance har man for at komme på arkitektskolen, når man har gået på Krabbesholm Højskole - og er det en skævvridning, at højskoleelver har lettere ved at komme ind.

Jeg sagde til hende, at jeg synes, det er en gammel diskussion, og at jeg synes, vi er kommet ud over det. Jeg synes ikke, vi er en forskole til kunstakademierne. Krabbesholm Højskole er blevet voksen og mere

alment dannende. Journalisten sagde, hun gerne ville lave et ny interview. Da vi lavede det nye interview, var spørgsmålet det samme. Jeg tog interviewet med hende, og det var tydeligt, at hun var ude efter at få bekræftet sin vinkel. Jeg fik lov til at skrive alle mine citater om.

Jeg synes, det er lidt hårdt, at et medie som kristeligt dagblad tager den vinklet og holder fast i den og ikke kommer ud på skolen og ser, hvad vi laver. At vi laver ting, der ikke har noget at gøre med design, men som handler om at være ung og skulle træffe nogle valg. Vinklen var også, at man skal have råd til at gå på højskole, og at man også skal have penge til arkitektskolen. Jeg sagde, at mange selv betaler deres højskoleophold. Hvis flere skal på højskole, må svaret være, at kommunerne laver nogle beskæftigelsestilbud, som involverer højskolerne. Vi har mange elever fra overklassen - både fra den danske og den norske. Det er vigtigt, at overklassen kommer på højskole. Nogen elever fra overklassen kommer med den holdning, at det er nogle andre, der må vaske op, men så finder de ud af, at det er dem selv, der skal gøre det. De kommer til at bo på værelse med nogen, der ikke ligner dem, og bagefter går de ud, og så lever de måske et andet liv, end de ellers ville have gjort. Overklassen har også ret til at komme på højskole

Ditte Thomassen, viceforstander Grundtvigs Højskole

Mangfoldighed kan være mange forskellige ting. FFD gør et stort stykke arbejde med at få mangfoldigheden ind i vores elevgruppe. Vi har en unik position, som vi ikke udnytter til fulde. Vi har mulighed for at lave generationsmøder, og mange gør det. Vi kan få endnu mere ud af det. Når vi holder foredrag og sangaftener. Folk kommer igen og igen, men der er også mange, der aldrig finder hen til os. Der er et stort problem omkring ensomhed blandt ældre. Op til hver 5. mand er ensom. Man kan godt gøre en mere koordineret indsats om at hente andre typer ind til vores arrangement. Invitationer til mandeklubber, asylcentre, til de ret unikke fællesskaber med mange ressourcestærke elever, så vi ikke ender i generationsclashet. Mangfoldighed er et vidt begreb, og den langvarige indsats skal vi gøre, men der er også nogle kneb, vi kan gøre mere af. Det håber jeg, vi kan arbejde mere for.

Simon Lægsgaard, forstander Brandbjerg Højskole

Generationsmødet. En veltimet aflevering til bestyrelsen. Jeg synes, det er noget, vi skal arbejde med i foreningsregi. Jeg tænker, der er et uudnyttet potentiale for et møde, der kan være med til at præge de dagsordener, så som ensomhed, klima, seksualitet, demokratisk dannelse, håndværksfag, der forsvinder, som er med til at præge de debatter, vi er en del af. Alt det ville være oplagt at behandle inden for generationsmødet. Min fornemmelse er, at det er et overset fællesskab. Generationsmødet er ikke noget, der skabes andre steder i befolkningen. Det skyldes, at der er så stor forskel på de liv, vi lever, det er en kæmpe problematik, men også et stort potentiale. Jeg vil opfordre bestyrelsen til at udvikle formater for generationsmøder, så vi kunne gå mere målrettet efter det. Vi er de bedste til at lave de her møder. Når Lisbeth spørger – ”kunne de nogen være os?”, så vil jeg sige: ”Det er os.”

Birgitte Weidenhof, forstander Brenderup Højskole

Jeg landede i højskoleverdenen for et år siden. Jeg husker det første årsmøde, hvor jeg næsten ikke kunne sidde stille, og jeg synes, det var så vildt, at alle bare kunne gå op og sige noget, og at der er en kultur med at høre på hinanden. Der er meget godt at sige om højskolekultur. Det er også en vild oplevelse, når man ikke har været en del af højskoleverdenen før. Noget af det allervigtigste, det er vores unge og vores publikum. Jeg savner nogle gange et kommercielt mindset. Jeg ved godt, det ikke er alle, der synes, det er fantastisk, men jeg synes, vi skal have meget mere fokus på rekruttering. Det er så vigtigt for vores levegrundlag. Jeg er optaget af, hvordan vi inviterer og reflekterer, og hvordan vi omstiller os til det, vi ikke kender. Det siger vi, at vi gør, men gør vi det? Det vil jeg gerne diskutere. Vi skal gøre os umage med rekrutteringsarbejdet. Det er vigtigt, at det ikke bare er noget, vi siger, men også er noget, vi gør.

Stig Skov Mortensen, viceforstander, Vallekilde højskole

Tak for beretningen. Det er tre glimrende fokuspunkter. Jeg mangler et selvstændigt fokus på højskolens idé. Jeg hævdede bekymringen sidste år, og vi ser, om jeg nævner det igen næste år. Der sker meget på højskolerne, og det er svært for os på højskolerne at løfte den alene. Der er mange nyansatte lærere og

forstandere, og de skal også have en indføring i højskolernes ide. Det får man bedst ved selv at være med. Der er sket ændringer i sekretariatet, og det er positivt, men det kræver en indføring. Højskolernes idé har været rummet, men det har ikke været et selvstændigt fokus, det vil jeg gerne have. Så har vi råd til at følge op på bøger, podcast og ting, der er på vej, men det kræver en fælles opfølgning - så vi kan sprænge eller samle højskolernes verdensrum.

Kim Jakobus Paulsen, forstander, Liselund Højskole

Tak for en inspirerende beretning. Som seniorhøjskole repræsenterer vi en minoritet i forhold til jer. Lisbeth, du spørger; stopper dannelsen på et bestemt tidspunkt? Nej, på seniorhøjskolerne arbejder vi med dannelse hver dag. På Liselund er vi meget optagede af den demokratiske dannelse. Simon var inde på generationskløften. Vi har en ungdom, hvor nogle bliver radikaliserede. De tror ikke på, at demokratiet kan være med til at løse problemet. På seniorhøjskolerne mærker vi også en større og større tvivl på demokrati. Det skyldes, at vores elever føler sig overhalede af den virkelighed og de ting, der sker. Jeg ser ungdommen gå til den ene fløj og seniorerne gå til den anden. Seniorerne går mod det danske og det gode gamle. Jeg kunne ikke være mere enig i, at generationsmødet er noget af de væsentligste. Mødet er faktisk lettest, når man springer en generation over. Vores seniorer har børnebørn på jeres højskoler. Liselund er en seniorghetto. Jeg vil gerne invitere vores nabohøjskoler til at gøre ting sammen. Det er os, der kan give jer noget i forhold til de gode samtaler. En opfordring til, at vi skal lave generationsmøder hos os eller hos jer.

Jacob Kjærgaard Mortensen, forstander, Hadsten Højskole

God beretning. Glad for Løgstrup citatet. Højskolerne har ikke et ideologisk udgangspunkt, det betyder ikke, at vi ikke skal snakke ideologi - det skal vi, men højskolerne har ikke i sig selv et ideologisk synspunkt. Det er genialt. Højskolen bevæger sig hele tiden med fortiden som erfaringsrum og med fremtiden som forventningshorisont. Mellem dem er der en nutid, hvor vi har en handlemulighed. Det er den plasticitet, som højskolen er født med. Vi har en samtid, hvor vi kan handle. Vi er ikke nødvendigvis enige, og det skal vi ikke være. Derfor kan det være svært at tale om, hvad højskolen i bestemt antal mener. Højskolerne mener noget, og det er man til en hver tid velkommen til at give udtryk for. Vi skal ikke vente på, at højskolen mener noget. Højskolerne mener ikke noget, og det var meningen helt fra begyndelsen.

Sara Overgaard Jensen, højskolelærer Brenderup Højskole

Den grønne omstilling skal på dagsordenen. Det er musklerne i højskoleforeningen. Vi skal ikke gøre det på den deprimerende måde, med røg der stiger op på fabrikker. Vi er rollemønstre. Vi skal vise dem, hvad vi kan gøre og vise dem mulighederne. Jeg kan godt vente på, at politikerne kommer med CO2 kvoter på landbruget, men vi kan også lave CO2 kvoter på højskolerne fx på vores rejser, møbler, etc. Vi skal vise dem vejen. Løsningerne er der faktisk. Vi kan binde mere kulstof i jorden, end vi frigiver. Det er så nemt, jeg vil bare opfordre jer til, at vi gør det.

Thomas Hundebøll, højskolelærer, Silkeborg Højskole

Tak for beretningen, udadtil og indadtil er det godt. Internt savner jeg et fokus på, hvordan punkterne implementeres hos eleverne. Hvordan søger vi for, at eleverne tager det demokratiske klima ind? Hvordan søger vi for, at det er god undervisning, vi leverer? Det er det, der forener os, og det, der adskiller os aller mest. Der er forskel på god undervisning og dårlig undervisning. Den snak skal vi have sammen.

Lisbeth

Vi tager jeres bidrag med i vores arbejde. Tusind tak. Kim, du adresserer vores tilgang til eleverne - helt sikkert skal vi bruge kræfter på at tale om, hvilken pædagogik vi har i vores skoleform - også selvstændigt Stig. Jeg hører dig sige: "hvor mange gange skal vi sige det?". Vi prøver at arbejde selvstændigt med det for eksempel på mødet i Roskilde. Jeg forstår godt fokus på den mellem menneskelige katastrofe i Gaza. Vi fik et fint svar fra Jakob. Det er vigtigt, at vi som højskolemennesker deltager i den offentlige debat, det prøver jeg selv at gøre, men jeg synes ikke, at højskolen skal mene noget fælles. Men blandt jer gerne. Generationsmødet. Vi skal arbejde med det næste år, hvordan kan vi binde generationskløften sammen. Poul fra Rønne var inde på, at vi har nogle snubletråde med minoritetsetnisk baggrund. Vi har nogle bud i foreningen på, hvordan vi kan punktere de dynamikker, der er fx ved at arbejde med stipendier.

Vi har et dilemma i, at der er en generation, som gerne vil vide, hvad vi skal bruge det til. Det kommer til at ramme den lidt mere åbne tilgang, vi har i højskolerne – men det er der, vi kommer til at lægge snittet de næste år. Karoline, jeg er glad for, du siger, at unge fra højere samfundsklasser og så har brug for og ret til at komme på højskole, fordi de bidrager med noget andet. Sara, ja, fedt, det er lige præcis, det vi skal, Vi skal hver især bidrage med det, vi kan.

Beretningen godkendes.

Punkt 3 - Foreningens reviderede regnskab forelægges til godkendelse v/ *Generalsekretær Betina Egede Jensen*

Regnskabet findes på side 16 og 17 i årsmødehæftet, og vil man gerne læse mere i detaljer, så ligger den fulde årsrapport og regnskab på hjemmesiden.

Regnskabet 2022 er præget af en række både interne og eksterne faktorer. I 2022 slap Corona mere eller mindre sit greb. Kontingentindtægterne var fortsat baseret på høje tal fra skolerne og salg af højskolesangbogen var fortsat solid, men dog på vej mod en normalisering efter år med et ekstremt højt salg. Men den geopolitiske situation, ikke mindst krigen i Ukraine, satte sine spor på prisudviklingen og på de finansielle markeder, hvilket tydeligt slår igennem i regnskabet. 2022 markerer begyndelsen på en forandringsproces, som bestyrelsen har sat i gang for foreningen for de kommende år med bl.a. fuldtidsformand og ny generalsekretær og med samtidig stort fokus på foreningens økonomi og strategiske retning.

Det samlede resultat for 2022 endte før de finansielle poster på et underskud på 900.000, som er tæt på de budgetterede 800.000. I forhold til det samlede resultat har de finansielle poster, renter og kursreguleringer, som hos mange andre, givet et stort negativt udsving på 1,2 mio, så årets samlede resultat udgør et underskud på 2,1 mio. Sidstnævnte, er et ikke realiseret tab, som forventes at rette sig de kommende år.

Ved en gennemgang af indtægterne er kontingentet som sagt fortsat præget af corona og dermed højt elevtal. Tilskud fra Slots- og kulturstyrelsen er på det budgetterede niveau. Tilskud fra socialstyrelsen til intensive læringsforløb og donation fra Samfonden til Frirummet skiller sig lidt ud. Det gør de, fordi vores fondsindtægter til særlige indsatser normalt ikke fremgår direkte af regnskabet, da de går ud og ind med samme beløb, men da der er krav om, at disse to bevillinger skal medtages i årsregnskabet, fremgår de i årsregnskabet. Derfor er de med i indtægter såvel som udgifter, så de påvirker ikke det samlede resultat.

Til orientering kan jeg sige, at der udover disse 3,5 mio. i 2022 på samme vis har været anvendt ca. 10 mio yderligere i form af puljer og fondsbevillinger, som kan ses i det specificerede regnskab, og som for størsteparten er kanaliseret ud til jer på skolerne.

I forhold til udgifterne, så vil jeg blot dykke ned et par steder, hvor vi ser de største afvigelser i forhold til det vedtagne budget. Bundlinjen viser et merforbrug på ca. 3,7 mio, men her skal vi trække de 1,6 mio fra, som stammer fra udgifter til aktiviteter finansieret via Samfonden – da de går i 0 med indtægterne. Dvs. at vi har et merforbrug på ca. 2 mio i forhold til det budgetterede. Hovedårsager til det, udover pris- og lønstigninger er:

- Foreningsarrangementer, der skyldes et merforbrug på møder, herunder årsmødet.
- Bestyrelsesudgifter, som primært skyldes ændringen til fuldtidsformand samt rekrutteringsproces af ny generalsekretær.
- Basisudgifter pga. stigende arbejdsmarkedsordninger og vikardækning under sygdom.

- Kommunikation, som omhandler ekstra udgifter til Statistik og markedsføringstiltag samt at folkemødet blev dyrere end budgetteret.
- Og hvis nogle undrer sig over underforbruget på bæredygtighed, så er det ikke fordi, vi ikke har beskæftiget os med bæredygtighed, men fordi det primært har været lønudgifter, som figurerer under området udvikling.

I forhold til balancen, så er det vigtigste, jeg vil fremhæve – vores egenkapital, hvor reserven fra salg af højskolesangbogen fortsat ligger på 11. mio. og egenkapitalen med årets resultat falder til ca. 6 mio.

Folkevalgt revisor, Uffe Strandby:

FFD har valgt, at I vil have en folkevalgt revisor. Jeg har været med til at gennemgå regnskabet med den statsautoriserede revisor og sekretariatet. Jeg skal kigge på, om anvendelsen ligger inden for foreningens formål. Dertil må jeg svare ja. Jeg skal se, om der er tale om generel sparsommelighed. Dertil kan jeg også svare ja. Jeg skal også se på, om der er tale om kvalitet i forhold til aktiviteter. Ja, der er tale om kvalitet i jeres aktiviteter.

Jeg skal kigge på likviditeten, soliteten og den økonomiske bæredygtighed. Der er tale om den bedst mulige sammenhæng mellem budget og resultat. Foreningen har en god soliditet og er økonomisk bæredygtig. Foreningen efterlever de beslutninger, der er taget af generalforsamlingen.'

Årsberetningen er transparent og retvisende.

Ingen yderligere kommentarer til regnskabet.

Punkt 4 - Fremlæggelse af handlingsplan

v/ Næstformand, Claus Staal

Se side 6 og 7 i årsmøde hæftet.

Fokus: Højskolebevægelsens økonomi er bæredygtig og fremtidssikret. Det gør vi ved:

Særligt fokus: Fastholde skoleformens legitimitet og statstilskud gennem

- 1) Politisk interessevaretagelse: Yde modstand når der er brug for det, men også tænke med i de igangværende og fremtidige processer.
- 2) fortsat sikre højskolerne stærk og kompetent rådgivning: lft. lovgivning, pædagogisk og økonomisk.

skoleformens elevgrundlag

- 1) Ved at undersøge, analysere og gennemføre rekrutteringskampagner for den brede elevmålgruppe.

Fokus: Styrke den demokratiske samtale, løfte det folkelige engagement og modvirke polarisering i samfundet

Særligt fokus: Facilitere og invitere til demokratisk samtalen

- 1) ved at tage medansvar for samfundsudvikling bl.a. ved at bidrage med erfaringer og viden fra højskolerne.
- 2) Vi skal undersøge det pædagogiske og demokratiske potentiale i højskolernes korte kurser

Have fokus på kulturformidling

- 1) Vi vil særligt have fokus på at sætte Højskolesangbogen og den tradition den repræsenterer i spil - også udenfor højskolerne

Fokus: Højskolerne kan medvirke til at udvikle større empati overfor jord og natur - altså forstå forbundetheden med naturen som vi er indfældet i.

Særligt fokus: Bidrage til at afsøge nye veje til bæredygtig dannelse

- 1) Ved at medvirke til at kvalificere og inspirere, at 10-15 højskoler får Vekselvirke-midler fra Nordea-fonden
- 2) Vi skal Skabe gode muligheder for at dele erfaringer om bæredygtighedstiltag i regi af Vekselvirke. To højskoler har fået bevillinger, og det ser ud som om 3 flere er på vej, vi håber, det kommer ud at leve blandt flere højskoler.

Fokus: Undersøge nye veje ind i højskolen for nye grupper

Særligt fokus: Styrke elevgruppens mangfoldighed i skoleformen, ikke alene bredt, men også på den enkelte højskole

- 1) Ved at etablere højskolernes stipendieprogram for at øge underrepræsenterede gruppers mulighed for at komme på højskole.
- 2) Vi vil indhente viden om underrepræsenterede målgruppers vej ind og udbrede kendskabet til højskole blandt målgrupperne.
- 3) sikre bevarelse af og fortsat udvikling af en relevant og betydningsfuld udmøntning af skoleformens puljemidler. Der er mangfoldighedspuljen, skoleudviklingspuljen og folkeoplysningspuljen. Det er ikke fordi flere skal på højskole, men vi skal have udbredt kendskabet til flere, så flere af dem, der vil have glæde af højskolen, men som ikke kender os på forhånd, får en lettere vej ind.

Ingen kommentarer til handlingsplanen

Punkt 5 - Indkomne forslag

Der er kommet to forslag. Begge forslag er kommet i rette tid

Forslag 1: Styrkelse af den fælles elevrekruttering v/ formand Lisbeth Trinskjær

Forslaget er stillet af bestyrelsen. Der stilles forslag om at bruge 3. mio af reserven til markedsføringsindsatser.

Vi vil gerne lægge et massivt markedsføringspres i forhold til den brede målgruppe af unge. Ambitionen er at nå så mange unge som muligt og at sikre et stabilt elevtal på de lange kurser. Vi foreslår at trække på reserven med 3 millioner over de næste 3 år. I sin tid satte vi 11 mio. til side som var ekstraordinære

indtægter fra salget af Højskolesangbogen. Vi har lovet hinanden, at vi bruger pengene på fælles indsatser, på fremtiden og store ting. Vi synes, det er rettidig omhu at investere i markedsføring.

Vi har allerede sat et spor i gang i marts måned. Her fik vi bevilliget en million til at styrke mangfoldigheden i vores elever. Pengene går blandt andet til at få data på de grupper, vi ikke tiltrækker så mange af.

Nu vil vi starte et andet spor, der lægger et ekstra tryk på vores brede markedsføring. Vi forestiller os, at det er et arbejde, vi vil invitere jer tæt på og ind i. Det er nu, vi skal arbejde med det spor.

Der er ingen kommentarer til forslaget.

Forslaget vedtages enstemmigt.

Forslag 2: Modernisering af kontingentstruktur v/ Ole Damgaard, Vejle Idrætshøjskole

Anledningen er, at bestyrelsen har stillet forslag om, at kontingentet skal stige. I dag kommer jeg til at stemme for den stigning, bestyrelsen har anbefalet. Når man driver en stor butik, giver det ikke mening at have et fast beløb. Kontingentet skal følge de omkostninger, det er at drive sekretariatet. Det har vi tillid til. Mit forslag er, at vi i løbet af det næste år, kan diskutere, belyse og diskutere, hvordan økonomien skal skrues sammen og hvordan vi bidrager til det som skole. Vi har både en højskole og en efterskole. I den økonomi, vi har nu, er der stor forskel på, hvor meget vi betaler til efterskolen, nemlig 127.000 og over 300.000 til højskoleforeningen. Det kan godt være rigtig. Mit ærende er at få det diskuteret godt og grundigt. Kontingentet har været fast siden 2018. Vi skal diskutere det i fællesskab, og vi skal forholde os til, hvilken størrelse, foreningen skal have, og hvilken ydelse, vi skal give. Forslaget er stillet med den største respekt for det arbejde, der laves i huset. Jeg ønsker en åben proces, hvor vi tager stilling til det i løbet af 2024.

Dirigent, Hans Christian Nielsen bemærker:

Vi diskuterer ikke bestyrelsens forslag nu, fordi det ligger under budgettet. Nu tager vi stilling til, om vi skal belyse kontingentstrukturen i løbet af det næste år.

Kommentarer fra Lisbeth Trinskjær

På vegne af bestyrelsen siger vi tak for forslaget og tak for opgaven. Jeg er glad for, du sagde det med tilliden. Jeg hører det ikke som mistillid. Vi synes, det er vigtigt, at vi har gennemsigtige og fornuftige og aftalte strukturer om foreningens økonomi. Hvis I som forsamling beslutter, at vi skal arbejde med det, vil vi bakke op om det. Det er dejligt, at vi kan gå ind i det konstruktivt sammen i stedet for at sætte det hårdt mod hårdt. Der er mange nuancer i denne her diskussion, forventer jeg,

Afstemning.

Vi konkluderer at forslaget er vedtaget. Ingen stemmer i mod.

Indledning til punkt 6

Dirigent, Hans Christian Nielsen

Vi skal nu have vedtaget hvad kontingentet skal være, før vi kan vedtage budgettet. Derfor fremlægger Jakob Mejlhede nu forslag til budgettet. Bestyrelsens forslag til finansiering af elevforsikringen for 2024 bliver drøftet under punkt 6. Det er alene skolerne, der kan stemme.

Punkt 6 - Fremlæggelse af budgetforslag og fastsættelse af medlemskontingent

og skolekontingent v/ Jakob Mejlhede Nielsen, Bestyrelsen.

Godkendelsen er i år 2-delt: 1. Godkendelse af kontingenter og 2. Godkendelse af finansiering af elevforsikring.

Sekretariatet er inde i en omstillingsproces frem mod 2025 for at sikre dels et budget i balance og dels at være gearret til de opgaver der kommer. På indtægtssiden har især to forhold haft indflydelse på budgettet for foreningen 2024:

- Efter en periode med ekstraordinært høje elevtal er tallet på vej til et mere normalt niveau.
- Efter et ekstraordinært salg af Højskolesangbogens 19. udgave er bogsalget på vej mod et mere normalt leje og der er etableret en reserve af overskuddet.

På udgiftssiden tager budgettet også hensyn til en række forhold:

- Budgettet er justeret i henhold til den tidligere udmeldte organisationsjustering i sekretariatet i arbejdet mod et budget i balance, samt at sekretariatet både fagligt og organisatorisk matcher kommende opgaver og understøtter kerneområderne:
  - at fremtidssikre rådgivning og dataindsamling og herunder sikre og styrke sammenhængen ml. den pædagogiske og lovmæssige del.
  - At styrke markedsføring og elevrekruttering
  - Sikre en stærk politisk interessevaretagelse
  - At sikre et budget i balance.
- Derudover er foreningens økonomi også påvirket af de generelle prisstigninger.

Der er i 2024 budgetteret med et underskud, men med en klar bevægelse imod et budget i balance i 2025.

Denne bevægelse kan dog ikke opnås ved besparelser og effektivisering alene, hvis sekretariatet skal opretholde serviceniveauet, særligt på baggrund af udviklingen i løn- og prisstigninger. Vi foreslår derfor, at budgettet igen indeholder en kontingentstigning for første gang siden 2019.

Kontingentet til foreningen blev sidst reguleret i 2019. For at undgå en udhuling af kontingentet er der behov for en justering. Der er derfor indarbejdet en kontingentstigning på 4 pct. i budgettet, som også skal ses i lyset af, at skolernes statstilskud er steget med 13 pct. fra 2018 til 2024, som er den periode, hvor vi ikke har reguleret kontingentet.

I budgettet udgør en kontingentstigning på 4 pct. 84 kr. pr. årselev. Udviklingen i finanslovsforslaget for 2024 er der også lagt op til en stigning på 4 procent det svarer til 5000 kroner per årselev. Her foreslår vi 84 kroner.

Udviklingen i takster og grundtilskud 2013-2024

Her ses udviklingen i både kr. og indekseret. Ser vi på udvikling i 2023 i forhold til 2024, er stigningen i takst 3 på knap 5.000 kr. Der er budgetteret med 6.170 årselever, svarende til en nedgang på 686 årselever sammenlignet med 2023.

Kontingentindbetaling til foreningen i alt

På trods af kontingentstigningen forventes den samlede kontingentbetaling til foreningen reduceret med knap 1 mio. kr. i 2024.

År	Antal årselever	Kontingent, kr. ekskl. elevforsikringen	Kontingentbetaling i alt til Foreningen, kr.
2023	6.856	2.095	14.363.320
Budget 2024	6.170	2.179	13.444.430

Vi regner med, at foreningens indtægter vil falde med en mio på kontingentet.

Prisen på Højskolesangbogen stiger i januar 2024. Prisstigningen skal ses i sammenhæng med, at priserne på materialer og trykning af Højskolesangbogen også stiger.

Sammenlignet med budgettet for 2023 forventes antallet af solgte sangbøger at falde med 10.000 kr. i 2024 (ud fra faktisk salg i 2023). Dette giver – trods prisstigningen - et fald i den samlede omsætning ekskl. moms på knap 1,5 mio. kr. Vi regner med et salg på ca 35.000 sangbøger i 2024.

Budgettering for salg af højskolesangbogen (almindelig)

År	Pris på Højskolesangbogen incl. moms, kr.	Pris på Højskolesangbogen ekskl. moms, kr.	Antal solgte sangbøger – almindelig	Omsætning ekskl. moms
Budget 2023	295	236	45.000	10.620.000
Budget 2024	329	263	35.000	9.205.000

Budgetforslag 2024 – Årsmødehæftet side 18 og 19

Overordnet går budgettet til tre områder: Markedsføring, rådgivning og interessevaretagelse. Derudover er der administration, løndækning, projekter, fonde, som dækker halvdelen af opgaverne.

I 2022 blev "Tværgående Indsatsområder" skilt ud i særskilte poster. Dette for at understrege, at der var afsat midler til indsatserne. Evalueringen er dog, at denne opstilling ikke giver et retvisende billede, da posterne ikke indeholder medarbejderressourcerne på de enkelte indsatser. Derfor er det valgt at indarbejde indsatserne under hhv. kommunikation og rådgivning igen.

Derudover er der indarbejdet en skolefinansiering af elevforsikringen i budgettet, som der skal stemmes om.

Budgetgennemgang:

Kontingentindtægten er budgetteret som uændret 200 kr. for personlige medlemmer og for skoler 2.262 kr. pr. årselev -tidligere 2.095 kr. Hvis forsikringen medregnes både under indtægter og udgifter. Skolekontingentet er beregnet ud fra årselevtal i skoleåret 2020/2021 og elevtalsundersøgelsen i efteråret 2023. Elevtalsundersøgelsen giver en god indikation af, at elevtallet er ved at være normaliseret, hvorfor skoleåret 2020/2021 p.t. er det bedste bud på årselevtallet for budgettet.

Overordnet går kontingentet til markedsføring, rådgivning og politisk interessevaretagelse – med klart mest til markedsføring. Opgaver og dermed afledte administrationsbidrag ifm. driftstilskud fra SLKS, projekter og fonde dækker ca. 50% af personalet i Højskolernes i Højskolernes Hus.

De enkelte budgetposter er gennemgået i årsmødehæftet.

Resultat

- Der budgetteres i 2024 med et underskud på 352.261 kr. som trækkes på egenkapitalen.

Godkendelse af kontingenter

Dirigent; Hans Christian Nielsen:

Vi stemmer i de forskellige valggrupper.

Kun skolerepræsentanter kan stemme om skolekontingentet. Vi stemmer om, hvorvidt man kan godkende forslaget om at hæve kontingentet med 84 kroner per årselev. Derefter stemmer vi om, om det personlige kontingent skal forblive 200 kroner om året.

Afstemning om bestyrelsens forslag til elevforsikring

Vi konkluderer, at forslaget er godkendt. Der er en enkelt, der stemmer i mod. Ingen stemmer blankt.

Afstemning om bestyrelsens forslag om at kontingentet for personlige medlemmer forbliver 200 kr. om året. Kun personlige medlemmer kan stemme.

Vi konkluderer, at forslaget er godkendt. Ingen stemmer i mod.

Bestyrelsens forslag om finansiering af elevforsikring v/ Claus Staal, næstformand:

Baggrund

Efter 3 højskolelukninger indenfor 8 måneder i 2022: Jyderup Højskole i marts 2022 Musik og Teaterhøjskolen i Toftlund i juli 2022 og Livsstilshøjskolen Gudum i oktober 2022, og deraf følgende dårlig omtale ang. den mangelfulde sikkerhed som højskolerne stillede deres kommende højskoleelever og kursister i udsigt, så fik bestyrelsen ved generalforsamlingen i 2022 mandat til at anvende 500.000 kroner af den frie reserve til at etablere og finansiere en elevforsikring (garantiordning, skoleforsikring - omdømmeforsikring) og herefter på det følgende forstandermøde, at udrede mulighederne for fremtidig finansiering. Det er det forslag I sidder med i dag.

Nedslagspunkter:

Særligt internationale elever kritiserede højskolerne for uetisk forretningsgang (in casu: en japansk elev klagede til tilsynsmyndigheden). Det er et ansvarligheds- og ordentlighedsperspektiv. Der blev givet principielt tilsagn om, at man fandt etableringen af en elevforsikring nødvendig og hensigtsmæssig for højskolernes generelle omdømme og kommende elever og kursisters økonomiske sikkerhed. Det forhold mener bestyrelsen ikke har ændret sig. Forsikringer er i sagens natur altid overflødige, når man ikke har direkte behov for dem. Behovet er størst hos internationale elever og kursister tilmeldt højskolernes korte kurser hvor alle skolepengene typisk indbetales forud. Bestyrelsens forslag til finansiering tager udgangspunkt i de principper, der i øvrigt anvendes ved højskolernes direkte økonomiske bidrag til foreningen, altså beregnet pr. årselev.

Betinget forslag ved Søren Møllgaard Kristensen

Tak for ordet. Vi skal tage en god beslutning om finansieringsmodellen. Med afsæt i andelstanken er det nogle gange godt at tælle hoveder og andre gange godt at tælle høveder. Jeg synes, vi skal tælle høveder. I stedet for at lade elevforsikringen være finansieret af årselever, skal udgiften deles ud på de enkelte skoler, så beløbet bliver fordelt per skole og ikke per årselev. Det vil sige, at den halve million deles ud, så det bliver 7000 per skole, i stedet for at nogle skoler kommer til at betale en betragteligt større beløb end andre.

Dette er forslaget, hvis bestyrelsens forslag ikke vedtages.

Dirigent Hans Christian Nielsen

Vi står i et klassisk andelstankedilemma: Er det antallet af køer eller antallet af landmænd, vi skal basere finansieringsmodellen på.?

Spørgsmål eller kommentarer til forslagene

Kurt Willumsen, Uldum Højskole

Jeg vil tale for, at vi laver en forsikringsordning. Nogle af vores internationale elever kommer voldsomt i klemme. Jeg har været i højskolebevægelsen i så lang tid, at jeg kan huske andre trælse sager. Kortkursuskursister er kommet i klemme, for det, der sker, når man går konkurs er, at dem der har flest penge til gode, får pengene først, så derfor er det altid vores elever, der bliver ramt. Det er en ulykkelig situation for dem og for højskoleeleverne. Hvis man er i risiko for at lukke, ville det være godt, hvis vi ikke tog så meget forudbetaling, men praksis viser at vi har en prispolitik, som bevæger sig på kanten af det rimelige. Mange elever betaler mange penge, inden de starter. I forstanderkredse var vi trætte af, at elever melder sig til mange steder. Derfor blev der bedt om forskud. Vi er nogle gange for meget kræmmere og købmænd. Vi skal være ansvarlige i forhold til økonomi, skal vi være opmærksomme på, at nogle elever kommer i klemme. Nogle gange har vi hjulpet hinanden ved at tilbyde et højskoleophold til reduceret pris. Jeg håber, vi kan blive enige om at fortsætte med at have en forsikringsordning. Jeg synes, det er lidt tamt, at vi kan godt finde ud af at beslutte, at vi skal have en elevforsikring, når det er penge, der skal tages fra en reserve, men når det er penge, der skal tages fra skolerne er det noget andet.

Simon Lægsgaard, Uldum Højskole

Som repræsentant for en skole, der har stået tæt på at få brug for en elevforsikring, vil jeg sige, at det ikke handler om uetisk omgang med økonomien, men om at man før, man bliver erklæret konkurs, er forpligtet til at tage i mod de penge, der kommer ind, ellers kan kreditorerne komme efter dig bagefter. Så man står i en umulig situation, hvor man gerne vil advare de potentielle elever mod at lægge for mange penge, samtidig med at man er forpligtet på at få højskolen til at køre rundt, indtil der er taget en beslutning. Jeg bakker derfor op om beslutningen om at fortætte med en elevforsikring, uanset om det bliver den ene eller den anden model. Jeg savner et argument fra Søren om, hvorfor vi skulle vælge den sidste model frem for den første?

Heidi Vølcker, Forstander, Djurslands folkehøjskole

Fuld opbakning til forsikringen. Det er fint, at vi sender regningen til skolerne og ikke bliver ved med at tage fra en reserve. Om det skal være den ene eller den anden model, så vil jeg sige, at de skoler, der er i størst risiko for konkurs, det er de små skoler. De små skoler har sværest ved at få en god økonomi. Det er argumentet for at dele beløbet ud per elev. Der er ikke de 7000 kroner, der gør forskellen, men lige så meget princippet i det.

Eva Terp-Hansen, forstander Nordjyllands Idrætshøjskole

Vi skal fortætte vores omdømme forsikring. Jeg er på Søren's hold. Lige her behøver det ikke at være de bredeste skuldre, der skal bære. 7000 er småpenge for os alle sammen. Det ville være mere fair, hvis udgifterne deles ud på skolerne.

Søren Møllgaard Kristensen, forstander Egmont Højskolen

Det er forskelligt, hvilke skoler, der kommer i den situation. Det er ikke et spørgsmål om størrelse. Hvis vi på et tidspunkt får en sag med et forsikringselskab, tror jeg, forsikringselskabet vil ændre deres vilkår, hvis beløbet er fordelt ud på antallet af elever. Mit forslag er stillet for at lave en bæredygtig økonomisk model. Forslaget har rod i nogle retfærdighedsprincipper. Det er ikke den enkelte elev, der forsikres, det er skolen, der er forsikret, og derfor er det skolen, der skal være grundlag for betalingen. Tak for alle andre gode indslag.

Dirigent, Hans Christian Nielsen

Vi gennemfører en indikativ afstemning om bestyrelsens forslag.

Dirigenten konkluderer, at bestyrelsens forslag er vedtaget.

(Pause)

Dirigent, Hans Christian Nielsen

Der er en forespørgsel, om vi kan gentage afstemningen om elevforsikringen, da ikke alle var klar over, at Søren's forslag bortfalder, hvis bestyrelsens forslag blev vedtaget. Derfor stemmer vi nu igen om bestyrelsens forslag. Stemmer man for bestyrelsens forslag, stemmer man for, at finansieringen sker på baggrund af elevtallet. Ønsker man at Søren's forslag skal til afstemning, skal man stemme nej til bestyrelsens forslag. Vil man bare gerne have en finansieringsmodel, men er ligeglad med hvilken, stemmer man blankt.

Der er enighed om, at den nye afstemning viser, at bestyrelsens forslag er vedtaget

Ingen ønsker en optælling af stemmerne.

Det konkluderes, at bestyrelsens forslag er vedtaget.

Punkt 7 - Vedtagelse af budget

Kommentarer eller spørgsmål til budgettet:

Stig Skov Mortensen, viceforstander, Vallekilde højskole

Vi får at vide, at andelen til kommunikation er steget, og at der er en øget udgift til folkemødet. Kan vi få uddybet det.

Betina Egede

Det er to hovedting. Det ene er, at vi i en årrække har budgetteret for lavt på Folkemødet, som jeg var inde på i regnskabet, og som vi nu har justeret til. Det andet er, at der er en prisstigning på Folkemødet, som følger den prisstigning, vi ser andre steder også. Folkemødet har en prisstigning på telt osv. i forhold til, hvad det har kostet tidligere.

Dirigent, Hans Christian Nielsen,

Vi stemmer om budgettet – alle kan stemme.

Budgettet vedtages uden stemmer i mod.

Punkt 8 - Valg af formand (ikke på valg i år)

Punktet udgår

Punkt 9 - Valg af bestyrelsesmedlemmer, der vælges af skolerepræsentanter

Valgperioden udløber for de skolevalgte kandidater:

Kirsten Ida Enemark, viceforstander, Roskilde Festival Højskole

Jakob Mejlhede Nielsen, forstander, Grundtvigs Højskole. Jakob Mejlhede genopstiller ikke.

Bestyrelsens nuværende medlem, Julie Hauge Andersson, Gerlev Højskole, har valgt at træde ud af bestyrelsen.

Julie Hauge Andersson, højskolelærer, Gerlev Højskole:

Sidste år stillede jeg mig herop fordi, jeg havde en stor ambition om at blive en del af bestyrelsesarbejdet. I var så søde at vælge mig, tak for tilliden. Det har været virkelig spændende og meningsfuldt arbejde sammen med engagerede og dygtige bestyrelsesmedlemmer. Jeg er egentlig blevet valgt for et år mere, men fordi jeg desværre skal stoppe som lærer på Gerlev Højskole, har jeg valgt at trække mig. Jeg har været i tvivl, men jeg synes, det er det rigtige i denne her situation. De fem, der stiller op er gode folk, der vil have fokus på det vigtige bestyrelsesarbejde. Jeg håber ikke, at min tid i højskolebevægelsen er forbi. Med mit engagement og mit meget store højskolehjerte, vil jeg gerne fortsat bidrage. Jeg håber, det bliver til et come back på et tidspunkt.

Dirigent Hans Christian Nielsen

Der skal dermed vælges 5 kandidater – svarende til antal opstillede. Vi har 4 pladser for 2 år og 1 plads for 1 år. Nogle af kandidaterne skal vælges blandt de personlige medlemmer og nogle blandt skolerepræsentanter.

Kandidaterne har internt aftalt, at Jasper Gramkow Mortensen og Kirsten Ida Enemark vælges som skolerepræsentanter, mens de øvrige vælges som personlige medlemmer. Herunder Søren Mølgaard Kristensen stiller op for en 1-årig periode.

Forsamlingen tiltræder aftalen

Præsentation:

Jonas Borsøe Christensen, lærer på Silkeborg Højskole

Jeg vil gerne fortsætte i bestyrelsen, fordi jeg synes, vi har gang i mange vigtige ting. Jeg håber, jeg vil fortsætte i pædagogisk udvalg og i skoleudviklingspuljen. Jeg betragter ikke mig selv som lærerrepræsentant, men jeg er lærer og giver derfor et lærersynspunkt i bestyrelsen, så der fortsat er en lærer i bestyrelsen. Jeg er glad for at jeg skal fortsætte.

Kirsten Ida Bernth Enemark, viceforstander, Roskilde Festival Højskole

Tusind tak. Jeg blev valgt for to år siden ved mit første årsmøde. Jeg har brugt meget energi på at lære så mange af jer at kende som jeg kunne, så jeg kunne repræsentere jer så godt som muligt. Jeg synes, det er vigtigt, at vores bestyrelse er divers i forhold til alder og køn. Det andet er, at jeg vil være repræsentant for en af de nyere skoler, der ikke har en lang venteliste. Det giver mig nogle andre briller på, når man går ind i bestyrelsesrummet. Jeg er uddannet og professionel inden for kommunikation og markedsføring og har et stort sælgergen i mig. Det vil jeg blive ved med at arbejde for.

Helle Ehlers, forretningsfører Testrup Højskole

Jeg er måske det nogen vil tænke på, som det kedelige indslag, som forretningsførende. I bestyrelsesarbejdet er der et stort økonomisk fokus på tal og data. Her har jeg en hands on erfaring med, hvilke tal, der er i skolerne. Jeg repræsenterer også det tekniske og administrative personale. Vi er omkring halvdelen af det, der er højskolerne, som ikke er så synlige for eleverne. Det tager jeg med ind i arbejdet for bestyrelsen.

Jasper Gramkow Mortensen, forstander Oure Højskole

Jeg vil arbejdet hårdt for, at den elevforsikring, vi har stemt igennem, bliver totalt overflødig. Tænk hvad tanken kan drive det til. Når man besøger en højskole, siger man, hvor mange elever har i? Hvor meget har i plads til? Det lingo opstod ret hurtigt efter Anja og Mads slog dørene op til det første elvehold på Rødding Højskole. Det er det sprog, vi har, når vi taler med hinanden som højskoleforstandere. Det synes jeg, er ærgerligt, fordi jeg ved, at de 70 højskoler vi er, gør det afsindigt godt på forskellige måder. Som Frans Beckerlyee fra Gasolin siger: "Det går op og ned i showbuiss", det gælder også i højskolerne. Vi er trendbestemte. Og konjunkturbestemte. Men vi er ikke kvalitetsbestemte. Det vi laver på højskolen, er forbandet godt. Har den koordinerede PR-indsats fra huset ikke været god nok? Jo det har den. Måske

skulle vi henvende os i et sprog, der bliver forstået af andre mennesker. Vi er for ofte præget af mere af det samme. Måske er det det, vi har brug for at definere nogle nye måder at kommunikere ting på.

Søren Møllgaard Kristensen

Tak for valget. Jeg takker ja til en et-årig post, så tingene falder på plads. Jeg vil træde ind i bestyrelsen med blik for, at vi er en højskolebevægelse, og vi vil være højskoler, der er åbne for alle. Højskoler og diversitetsdebatten skal fylde meget. Vi skal repræsentere elever på tværs og generationer, funktionsniveau social baggrund og økonomi. Jeg kan træde ind i det pædagogiske og det folkeoplysende arbejde, hvor man mener, jeg kan gøre bedst gavn. "Leave no one behind", står der i verdensmålene. Den går ind på mange områder hos højskolerne. Lad os lave en højskolebevægelse og et samfund, hvor vi ikke efterlader nogen tilbage på perronen. Det vil jeg gøre mit for at løfte. Vi ser på muligheder i stedet for på begrænsninger.

Punkt 10 - Valg af bestyrelsesmedlemmer, der vælges af personlige medlemmer

Valgperioden udløber for:

Jonas Borsøe Christensen, lærer, Silkeborg Højskole
Helle Ehlers, forretningsfører, Testrup Højskole

Begge kandidater genopstiller. Begge kandidater vælges.

Desuden vælges Søren Møllgaard Kristensen for en 1-årig periode, jævnfør punkt 9.

Punkt 11 - Valg af suppleanter

Der skal vælges 2 suppleanter:

Thomas Dissing, Forstander Gymnastikhøjskolen I Ollerup vælges som førstesuppleant uden modkandidater.

Kim Jacobus Paulen, forstander Liselund højskole vælges som anden suppleant uden modkandidater.

Punkt 12 - Valg af revisorer

Der skal vælges en statsanerkendt og en folkevalgt revisor. Valgperioden udløber for:

Uffe Strandby, folkevalgt revisor
Deloitte, statsautoriseret revisor

Begge revisorer genopstilles af bestyrelsen og vælges uden modkandidater.

Punkt 13 - Eventuelt

Der gives hilsner fra:

Rasmus Koldby Rahbek, Den Frie Lærerskole

Tak for invitationen og for en meget fin beretning. Tak fordi du anerkender muligheden for samarbejde mellem højskolerne og Den Frie Lærerskole. Det er glædeligt at undervisning nævnes og prioriteres. Jeg håber, vi kan udbygge samarbejdet. Man kan evt. have praktikanter fra Den Frie Lærerskole.

Torben Vind Rasmussen, Formand for Efterskolerne

Tak for et skarpt årsmøde og for at turde sætte retning ved at invitere Martin Lidegaard. I efterskolerne er vi en brancheorganisation, en interesseorganisation og en folkelig bevægelse. Højskolebevægelsen er ikke alene. Vi andre er der også. Højskolebevægelsen er større end jer. I går i front, og det er vi stolte af, og derfor følge vi med så meget, vi kan. Tak for muligheden. Vi har gjort det i Frirummet og i Syng Spis og Snak. Højskolebevægelsens formål er at myndiggøre befolkningen, og det mener vi kommer nedefra. Vi bakker op om en moderne højskolebevægelse.

Sidsel Buk, Næstformand, Friskolerne

Tak for en meget flot beretning. Det er nyt, men også velkendt. Friskolerne er en søsterorganisation. Vi har rod i den samme tradition. Derfor er vi på linje, når det kommer til indsatsområder som dannelse til demokrati, til livet. Vi er sammen om mangfoldighedsdagsordenen - ikke kun i elevgrundlaget men i pædagogikken og didaktik. Frirummet har spillet en vigtig rolle og blandt andet med Folket Journalistpris. Det projekt vil i høre mere om ude på skolerne. Vi er optagede af samfundets udvikling. Vi har brug for hinanden.

Mogens Hemmingsen, Højskolehistorisk forening

Tak for invitationen. Vi ser højskolen i et historisk poetisk lys. Vi prøver også at se frem ad. Vi er optagede af de historiske tekster, som bliver færdige næste år. De skal kaste lys over det idémæssige. Vi har en invitation fra Saxoinstituttet til den 30. november til en konference med titlen "Kampen om højskolernes historie". For hvordan skal man forstå højskolen? Det vil en række historikere give deres bud på her. Filmen når befrielsen kommer er optaget på Ryslinge højskole delvis på baggrund af Thorkild Bjørns store arbejde. Filmen er historisk men rejser nogle store etiske dilemmaer. Vi er inviteret til at følge op på filmen. Tak for samarbejdet med FFD, Lisbeth, bestyrelsen og sekretariatet.

Kirsten Margrethe Andersen, formand for Grundtvigs Forum

Det er en fornøjelse, at vi har meget at samarbejde og mødes om. Vi kan mærke, at tidligere højskolelever er glade for at komme i Vartov. Vi har udvidet vores ungekredse, som mødes på Vartov. De arbejder med at forny folkeoplysningen. På Festivalen Himmelblå dage har I været med til at fylde gården og lokalerne sammen med de andre i Vartov. Selvom I er på Nytoft har vi en fornemmelse af, at I er tæt på. Vi kan mærke, at der er en enorm international interesse for Grundtvig. Højskolerne er vigtige som eksperimentarium for undervisning og I spiller dermed en rolle i det formelle uddannelsessystem. Vi vil mødes næste år om det internationale og om at udvikle folkeoplysningen i Danmark.

Ole Koppelgaard, Bestyrelsen Engelsholm, næstformand for Grundtvigske valg-og frimenigheder.

Jeg forlod højskolebevægelsen i 2013, da jeg stoppede som forstander for Askov Højskole. Jeg er her som bestyrelsesformand for Engelsholm højskole. Næstformand i Foreningen af Grundtvigianske Valg- og Frimenigheder. Vi fortsætter arbejdet for tidligere højskolelever. Vi har det religiøse ben og alt det, der tilhører åndslivet. Jeg skulle hilse fra formanden Laura Laura Lundager

Jesper Bienkowski- Formand for foreningen af Frie Fagskoler

Det har været underholdende, oplysende og berigende at være med i dag. Tak for en fantastisk paneldebat. Højskolerne er mere end blot skoler i landskabet. I er bastioner for dannelse og kreativ udfoldelse, hvor mennesker mødes på tværs af baggrunde og erfaringer. I en nutid med acceleration, fremdrift kunstig intelligens og krige, er det vigtigt at sikre plads til dannelse, så vi hele livet dykker ned i forståelsen af verden og forståelsen for andre. Rum til dannelse, kan skabes, når vi indgår i forpligtende fællesskaber, fx på en højskole. Vi spiller en stor rolle i samfundet. Frie fagskoler udspringer af højskolebevægelsen. Vi er forbundet i fore fælleshovedsigte på oplysning og demokratisk dannelse.

Eva Terp-Hansen, forstander for Nordjyllands Højskole

Jeg kommer med en opfordring og en invitation. Da Kronprins Fredrik fyldte 50, startede han Royal Run, for

at folk kunne gå sammen om bevægelse. Det er et projekt, der handler om glæden ved at bevæge sig sammen. Som højskole har vi deltaget samtlige gange, hvor løbet har været i Ålborg. Både med løbere og med en fan-zone, hvor vi klapper folk igennem. Royal Run ønsker at flere unge deltager, og derfor er vi stolte af, at vi nu kan være værter i Brønderslev. Det er første gang en Højskole er værter. Invitation til at deltage.

Merete Østergaard forstander for Den Skandinaviske Designhøjskole, forperson for Komit og Vigo

Vi er andelsselskab, hvor de fleste af jer er andelshavere. Vi vil gerne styrke samarbejdet med jer i forhold til at levere de IT-løsninger, der er brug for i de frie skoler. Vi glæder os til at udvide samarbejdet med jer.

Dirigenterne siger tak til forsamlingen og nedlægger hvervet.

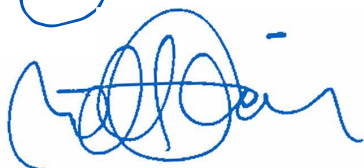
Lisbeth Trinskjær takker dirigenterne, kvitterer for hilsnerne, takker afgående bestyrelsesmedlemmer og takker forsamlingen for en god generalforsamling.

Godkendt den 14.12.23

Hans Christian Nielsen
Forstander RoFH

Godkendt den 15.12.23

Mette Kristine Dyrberg, Forstander Brønderslev Højskole